

KOHEESIO 2021+ TYÖRYHMÄN 24. KOKOUS

AIKA: 26.4.2021 KLO 9 -11

PAIKKA: TEAMS-KOKOUS

LÄSNÄ:

Osenius Johanna, vpj, TEM
Ekdahl Päivi, Lapin liitto
Haavisto-Vuori Päivi, TEM
Heiniluoma Jari, Parkanon kaupunki
Hämäläinen Päivi, STM
Inkinen Ari, Soste ry
Järvinen Harri, SAK
Kallström Riitta, Kymenlaakson liitto
Kerkkänen Anu, YM
Muilu Tommi, Hämeen ELY-keskus
Mäkinen Annukka, Kuntaliitto
Niemi Merja, OKM
Nuotio Tarja, Varsinais-Suomen Liitto
Pulliainen Juha, Etelä-Savon ELY-keskus
Ratasvuori Heta, MMM
Rintala Heli, Etelä-Pohjanmaan liitto
Säkkinen Teppo, Keskuskauppakamari
Tiainen Simo, MTK
Toopakka Liisa, Suomen Luonnonsuojeluliitto
Yltiö Mauri, YM

Asiantuntijat:

Rantahalvari Pasi, TEM
Susanna Sepponen, Gaia Oy

Muut:

Keisanen Päivi, Pohjois-Pohjanmaan liitto

Valkokallio Jaana, Piittisjärvi Päivi, Ohrankämmen Milla, Kojonsaari Tapani, Ahlgren Harri, Yli-Knuutila Helinä, Hyvärinen Jenni, Hautala Sirpa, Parviainen Mari / TEM

1. KOKOUKSEN AVAUS

Kokouksen puheenjohtajana toiminut vpj Johanna Osenius avasi kokouksen klo 9. Puheenjohtaja totesi, että työryhmän työskentely on loppusuoralla ja asialistalla on ohjelman kolmannen rahaston, Oikeudenmukaisen siirtymän rahaston valmistelu. Hän totesi jäsenmuutokset seuraavasti: MTK:sta Marko Mäki-Hakola tilalle tulee johtaja Simo Tiainen ja Keskuskauppakamarista Päivi Woodin tilalle tulee ilmasto- ja elinkeinoasiantuntija Teppo Säkkinen. Puheenjohtaja toivotti uudet jäsenet tervetulleiksi.

2. KOKOUKSEN 7.12.2021 MUISTION HYVÄKSYMINEN

Muistio hyväksyttiin.

3. OHJELMAKAUDEN KÄYNNISTYMINEN

Johanna Osenius kertoi, että EAKR:n ja ESR+:n osalta ohjelma on komission käsittelyssä. Komission virallinen hyväksyntä on odotettavissa toukokuussa, mahdollisesti avajaistilaisuuden 12.5. yhteydessä. Vielä kuluvan vuoden puolelle on tehty tekstitarkennuksia ja teknisiä korjauksia, joista viimeisimpänä ohjelmasta on poistettu Venäjä-yhteistyöhön liittyviä tekstejä. Keskeisin korjaus liittyy DNSH-menettelyihin. Korjaus on toteutettu tuottamalla uusi muotoilu valintaperusteisiin, joiden mukaisesti rahoittajan on tehtävä hankekohtainen DNSH-tarkastelu aineellisia investointeja sisältäville yritystukihankkeille sekä TL3:n liikenneinfrahankeille. Muutos on hyväksytty seurantakomitean epävirallisessa kirjallisessa menettelyssä maaliskuussa ja se vahvistetaan kesäkuussa seurantakomitean virallisessa kokouksessa.

EURA 2021 –järjestelmän yritystukien hankehaut ovat käynnissä. Muiden hakemusten avaamisen osalta tavoiteaikatauluna on toukokuun ensimmäinen viikko. Ruoka-avun osalta valmistellaan edelleen toimeenpanomallia ennen kuin toiminta voidaan käynnistää.

Puheenjohtaja muistutti vielä avajaistilaisuudesta 12.5.

Päivi Keisanen kysyi mahdollistavien edellytysten tilanteesta ja tiedusteli, onko komissiosta saatu palautetta viimeisimmästä Älykkään erikoistumisen strategian versiosta. Puheenjohtaja totesi, että palautetta ei ole vielä saatu. Muistakaan vielä valmistelussa olevista edellytyksistä (tehokas katastrofiriskien hallinta ja liikennesuunnittelu) ei ole tullut tässä vaiheessa uutta palautetta komissiossa.

4. OIKEUDENMUKAISEN SIIRTYMÄN RAHASTON VALMISTELU

Puheenjohtaja totesi, että työryhmän jäseniltä toivotaan evästyksiä ja palautetta. Työryhmälle on etukäteen toimitettu ohjelma-asiakirjan tekstiluonnokset ja alueelliset siirtymäsuunnitelmaluonnokset.

Pasi Rantahalvari esitteli valmistelutilannetta ja kertasi komission asettamat perusvaatimukset (eli kunkin JTF-alueen perustelut JTF-tuen välttämättömyydelle ja suunnitelman eli strategian selkeys ja interventologiikan toimivuus). Suomen 14 aluetta kattava ehdotus on kaksinkertainen verrattuna komission alkuperäiseen ehdotukseen seitsemästä alueesta. Kokoukseen mennessä ei ole maantieteelliseen laajennukseen saatu kuitenkaan kielteistä palautetta komissiosta, jota voisi pitää rohkaisevana.

Rantahalvari totesi, että alueellisten siirtymäsuunnitelmien laadinnan haasteena on turpeesta luopumisen haittavaikutusten analysointi paikallisella tasolla ja uusien toimeentulomahdollisuuksien luominen muille sektoreille. JTF-toimien kohdealuetta ei rajata turvealueisiin. Oleellista on, että toimenpiteiden hyöty suuntautuu ahdinkoon joutuneen turvetoimialan välittömien ja välillisten haittojen vaikutusalueeseen, joka voi olla laajempi. Elinkeinojen monipuolistamisen toimenpiteet kohdistuvat pääosin turvetoimialan ulkopuolisille sektoreille maakunnan älykkään erikoistumisen strategian mukaisesti.

Rantahalvari kävi läpi joulukuussa 2021 hyväksytyt hallituksen linjaukset siirtymäsuunnitelmista. Laajakaistainvestoinnit eivät ole mahdollisia kansallisen poliittisen linjauksen mukaan. Bioterminaaleista tukikelpoisuudesta on toimitettu uusi kirje komissioon esityksellä, että muuttuneen toimintaympäristön osalta tulisi mahdollistaa bioterminaaleihin liittyvät toimet. Rantahalvari ennakoி, että komissio tarkastelee DNSH-periaatetta tarkasti JTF:n osalta.

Rantahalvari esitteli lopuksi valmistelun jatkon aikataulua, joka lähtee oletuksesta, että komission palaute siirtymäsuunnitelmiin olisi helpposti käsiteltävissä eikä siirtäisi aikataulua eteenpäin. Tavoitteena olisi toimittaa JTF:ää koskeva ohjelmanmuutos komission viralliseen käsittelyyn syys-lokakuussa ja edelleen käynnistää toimet syksyllä.

Puheenjohtaja kiitti kattavasta esittelystä ja viittasi toimitettuihin aineistoihin. Puheenjohtaja totesi, että kesäaikaan sijoittuvan kuulemisajan on oltava riittävän pitkä. Hän avasi keskustelun.

Teppo Säkkinen nosti esiin energiainvestoinnit todeten, että kattilainvestoinnit rahoitettaisiin JTM:n II ja III pilarin kautta. Hän kysyi, onko suunnitelmissa pystytty riittävästi tarttumaan näiden pilareiden mahdollisuuksiin etenkin toimintaympäristön viime aikaisten muutosten takia.

Simo Tiainen viittasi Säkkisen nostamiin mahdollisuuksiin ja nosti esiin komission aloitteen REPowerEU, jonka on tarkoitus jopa kaksinkertaistaa biokaasun käyttö. Hän kysyi, miten JTF suhtautuu tähän aloitteeseen ja toiseksi peräsi selvyyttä siihen mitä DNSH-periaate tähän rahaston osalta tarkemmin tarkoittaa.

Liisa Topakka totesi, että uusia turvetuotteita ja niihin liittyviä uusia innovaatioita ei tulisi Luonnonsuojeluliiton mukaan sisällyttää ohjelmaan. Hän kysyi, onko komissiosta saatu tästä linjaa. Hän kysyi myös, miten JTF:n suunnitelmat suhtautuvat viime aikaiseen keskusteluun turpeen käytöstä korvaamaan muita energialähteitä uudessa toimintaympäristön tilanteessa.

Anu Kerkkänen totesi, että YM on tarkastellut alueellisia siirtymäsuunnitelmia ja kiitti alueita eteenpäin menneistä suunnitelmista. Selkeä painotus suunnitelmissa pitäisi olla polttoon perustumattomassa energiassa, eikä tulisi turvautua puun polttoon liittyviin väliajan ratkaisuihin. Hän piti hyvänä, että kuiviketurpeen korvaamiseen on mietitty ratkaisuja.

Rantahalvari totesi, että maakunnissa on lähdetty kartoittamaan pilarin III (lainat julkiselle sektorille) mahdollisuuksia ml. polttolaitosinvestointeja. Olennaista tässä kohtaa on huomata, että menettelyyn liittyvä yhteinen hakeminen nk. framework loan -hakemuksen kautta. Biotermiinaalit mahdollistaisivat puun hakekäytön, ja tätä pyritään edistämään komission suuntaan.

Hän kertoi, että uusista turvetuotteista ei ole saatu komissiosta tarkempaa linjaa. Toiminnan tulisi joka tapauksessa olla pienimuotoista. Rantahalvari muistutti, että turvetuotantoa voidaan edelleen jatkaa, mutta uusia turvealueita ei saa perustaa. Väliaikaisen turpeen noston vaikutus Suomen tekemään sitoumukseen ei ole kovin merkittävä. Polttoon perustumattomaan energiaan ei ole välttämättä kovin paljon olemassa vielä teknologiaa, joka korvaisi energiatarvetta tällä hetkellä riittävästi.

Puheenjohtaja totesi, että alueilta toivotaan kommenttia pilareiden II ja III käytöstä ja yhteisten lainahakemusten tekemisestä sekä polttoon perustuvasta käytöstä.

Heli Rintala kysyi, tarkoitetaanko ohjelmatekstin s. 7 olleessa tekstissä *"koska varsinaisia investointeja ei rahoiteta"* lämpölaitos- tms. hankkeita, eikä yritysten kehittämiseen liittyviä investointeja? Rantahalvari vastasi, että yritysten kehittämisavustus investointeineen ovat JTF:ssä käytössä samalla tavalla kuin EAKR:ssakin. Ko. tekstimuotoilu täsmennetään.

Päivi Keisanen kertoi, että alueilla on ollut tarkoituksena tehdä tarkastelua lämpölaitosten kiinnostuksesta lainoihin. Keisanen totesi, että lainan minimikoko 40 miljoonaa euroa kuitenkin rajaa kiinnostusta. Laina soveltuisi lähinnä suurten kaupunkien investointeihin. Keisanen totesi, että Pohjois-Pohjanmaalla siirtymäsuunnitelmiin ei ole sisällytetty uusia käyttötarkoituksia (uusia tuotteita). Keisanen esitti, että JTF:n ohjelmatekstissä tulisi käyttää samaa muotoilua kohderyhmistä kuin EAKR:ssa. Puheenjohtaja totesi, että muotoilua voidaan tarkastella uudelleen.

Rantahalvari totesi, että JTM:n mekanismin pilarit tulevat hakuun, kun on riittävästi hyväksytty jäsenmaiden JTF-ohjelmia. Hän esitti huolestumisensa siitä, että maakunnat eivät ole tehneet yhteistä tar-

kastelua JTM-tarpeista. Hän totesi näkemyksensä, että lainat sopivat nimenomaan pienemmille kunnallisille laitoksille. Rantahalvari totesi kohderyhmien määrittelyn osalta, että on muistettava JTF:n EAKR:oa tarkempi kohdennus ja suuntaaminen.

Päivi Ekdahl oli eri mieltä kohderyhmien osalta toisen asteen oppilaitoksista ja piti niitä erittäin tärkeinä toimijoina ammatillisen uudelleen-koulutukseen ja orientoitumiseen työttömiksi jääville. Hän esitti, että TEM ottaisi vahvemman roolin JTM:n osalta.

Toopakka pyysi tarkennusta, onko ennallistamisesta annettu riittävää tietoa alueille, jotta sitä on voitu harkita tuettavaan toimintaan kaikilla alueilla. Puheenjohtaja totesi ennallistamisen osalta, että kansallinen lainsäädäntö ei ole suoraan sovellettavissa tapauksissa, jossa turvesuon omistajana on yksityinen henkilö. Keisanen täydensi, että omistus pohja on ongelmallinen. Pohjois-Pohjanmaan siirtymäsuunnitelmassa on kuitenkin esitetty turvesuoalueita ennallistettavaksi. Hän korosti, että polttoon perustumattomat TKI-toimet ovat ohjelmassa mukana, mutta muuttuneessa toimintaympäristötilanteessa on tärkeää, että turvetta voidaan lähiaikoina korvata puulla.

Rantahalvari totesi, että TEM toimittaa jatkuvasti komissiosta saatavaa informaatiota JTM:stä alueiden valmisteluun. On tarpeen saada lista mahdollisista lainakohteista ja tämä on alueiden tehtävä. Pilari II rahoitus on yritysten itsensä suoraan hakemaa rahoitusta, joka ei kulje julkisen hallinnon kautta.

Rantahalvari nosti DNSH-periaatteista kohdan 6 ”Biologisen monimuotoisuuden ja ekosysteemien suojelu ja ennallistaminen”, joka on luonnonympäristöön ja soiden ennallistamiseen liittyvä. Luonnon monimuotoisuuteen liittyy myös lisääntyvä puun käyttö. Puheenjohtaja tarkensi toteamalla, että lisänä EAKR:aan verrattuna ovat siis erityisesti soiden ennallistamiseen liittyvät toimet. Komission biokaasu-aloitteen linkityksestä JTF:ään ei ole TEM:n valmistelijoilla tässä vaiheessa tarkempaa tietoa.

Puheenjohtaja kiitti hyvästä keskustelusta ja totesi yhteenvetona, että ohjelmatekstiin korjataan kohderyhmämuotoilu ja investointiin liittyvä tekstimuotoilu. Hän totesi, että JTM:n II ja III pilareihin liittyvä valmistelu vaatisi kokoavaa otetta.

5. OIKEUDENMUKAISEN SIIRTYMÄN RAHASTON YMPÄRISTÖSELOSTUKSEN ALUSTAVIA HAVAINTOJA

Susanna Sepponen Gaia oy:stä esitteli ympäristöselostuksen valmistelun tilannetta ja kertoi alustavista havainnoista. Koska SOVA tehdään verrattain myöhäisessä vaiheessa, tavoite on erityisesti antaa suosituksia toimeenpanovaiheeseen. Varsinaisia ohjelmaston vaihtoehtoisia toteutusmalleja ja painotuksia ei tehdä.

Arvioinnin pohjana on käytetty huhtikuun ohjelmatekstiversiosta ja maaliskuussa valmistuneita alueellisia siirtymäsuunnitelmia. Varaudutaan päivittämään komission palautteen mukaan. Tarkoitus on käsitellä kukin alueellinen suunnitelma erikseen, jolloin on mahdollista tarkastella alueiden erityispiirteitä. Näiden pohjalta

luodaan yhteiskuvaus. Luonnosversio ympäristöselostuksesta olisi valmiina toukokuun lopussa.

Sepponen totesi, että vaikutusten todennäköisyys ja merkittävyys arvioidaan suhteessa alueiden siirtymäsuunnitelmien painopisteisiin, suunniteltujen JTF toimenpiteiden arvioituihin välittömiin ja välillisiin vaikutuksiin ja niiden arvioituun ajalliseen ulottuvuuteen (siirtymävaikutukset vs. pysyvämmät vaikutukset). Lisäksi arvioidaan miten JTF toimenpiteet vahvistavat keskeisiä kansallisia, EU-tason ja globaaleja kestävä kehityksen ja ilmastomuutoksen hillintään tähtääviä tavoitteita ja tutkitaan ympäristöarvioinnin eri näkökulmien yhteis- ja ristikkäisvaikutukset.

Sepponen kävi läpi ensimmäisiä alustavia havaintoja sekä nk. 0-vaihtoehdon että 1-vaihtoehdon osalta. Havaintoja on tehty sekä ihmisiin, luonnonympäristöön, rakennettuun ympäristöön että luonnonvaroihin liittyen. Sepposen mukaan JTF:n toteutuessa on erityisesti kiinnostavaa pidemmän aikavälin vaikutukset luonnonympäristöön ja luonnonvaroihin esim. metsänkäyttö ja muutokset maataloustuotannossa. Hän korosti, että tässä arvioinnissa ristiin vaikutukset ovat hyvin oleellinen tarkastelumalli.

Puheenjohtaja kiitti esittelystä ja totesi, että työryhmän jäsenet voivat kuulemisessa antaa palautettaan, joka käsitellään työryhmän seuraavassa ja samalla viimeisessä kokouksessa.

6. MUUT ASIAT

Ei muita asioita.

7. TIEDOKSI ASIAT

Ohjelmakauden käynnistystilaisuus pidetään sekä läsnätilaisuutena, että verkkotapahtumana 12.5.2022. Kutsu on toimitettu Koheesioryhmälle. Ilmoittautuminen on käynnissä 4.5. asti.

7. SEURAAVA KOKOUS

Puheenjohtaja totesi, että seuraava kokous järjestetään Oikeudenmukaisen siirtymän rahaston valmistelutilanteen mukaisesti ja ilmoitetaan myöhemmin.

8. KOKOUKSEN PÄÄTTÄMINEN

Puheenjohtaja päätti kokouksen klo 10:50 ja toivotti hyvää vappuviikkoa.

JAKELU

Työryhmän jäsenet, varajäsenet, asiantuntijat